

Nr 65

Av herr Spetz m. fl., angående ökad medelsanvisning till lånefonden för den mindre skeppsfarten.

I statsverkspropositionen (kapitalbudgeten, lånefonden för den mindre skeppsfarten) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens lånefond för den mindre skeppsfarten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Då riksdagen 1951 i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 51) godkände nya grunder för utlåningen till den mindre skeppsfarten, skedde detta i syfte att befordra förnyelsen av denna sjöfartsgrens tonnagebestånd och på grundval av en utredning, som ådagalade synnerligen allvarliga förhållanden beträffande fartygsbeståndets omfattning och ålder. Läget har befunnits innebära stora risker såväl med hänsyn till vårt lands transportmöjligheter under krigsförhållanden som beträffande sjötransporterna i vissa delar av landet, särskilt i Norrland. Även hänsynen till sjöfartens rekryterings- och utbildningsförhållanden hade befunnits kräva åtgärder för att motverka den fortgående förminskningen och tillbakagången av den mindre skeppsfarten. De ansvariga myndigheterna hade funnit sig böra förklara, att det icke vore försvarligt att låta anstå med åtgärder, som kunde åvägabringa en bättre kapitalförsörjning för ifrågavarande sjöfartsgren, eftersom för landet viktiga intressen vore beroende av dess vidmakthållande och utveckling.

De förhållanden som sålunda utgjort bakgrunden till statsmakternas principiella ställningstaganden har under den förflutna tiden icke förbättrats. Den utredning som redovisas i statsverkspropositionen rörande det nuvarande läget utvisar, att den allvarliga utvecklingstendensen, innebärande en alltmera otillfredsställande åldersfördelning, med hastigt tilltagande övervikt för de äldre och mycket gamla fartygen, alltjämt består och under årens lopp förvärrats. Från myndigheternas sida har ånyo framhållits de synnerligen allvarliga konsekvenser för det inrikes transportväsendet, särskilt under krigsförhållanden och för rekryteringen till handelsflottan, vilka en utebliven förnyelse av den mindre skeppsfartens ålderstigna fartygsbestånd skulle dra med sig.

Den pågående utredningen angående aktuella spörsmål beträffande det mindre och medelstora tonnaget har bekräftat behovet av en kapitalförstärkning för den mindre skeppsfartens lånefond. Då frågan behandlades vid fjolårets riksdag, uttalade statsutskottet (utlåtande nr 83) under till-

styrkande av en förstärkning av lånefonden med 2 500 000 kronor, att utskottet förutsatte, att lånenämndens behov av medel för utlåning därigenom skulle bli tillgodosett. Utskottet tillade emellertid, att om det skulle visa sig, att ytterligare kapitaltillskott erfordrades för ändamålet, Kungl. Maj:t borde erhålla bemyndigande att, i mån av tillgång i rederilånefonden, till den mindre skeppsfartens lånefond överföra ytterligare det belopp som kunde befinnas behövt. Vad utskottet anfört godkändes av riksdagen.

Det har sålunda från riksdagens sida markerats, att begränsningen av medelsanvisningen icke borde göras snävare än att lånebehovet kunde tillgodoses. Med kännedom om denna inställning till frågan har åtskilliga redare ansett sig kunna räkna med den underlättade kapitalförsörjning som lånefonden är avsedd att erbjuda och beställt fartyg i förvisning om att i sinom tid kunna erhålla lån från fonden, sedan deras låneansökningar prövats och i princip godkänts av lånenämnden med förbehåll för medelsanskaffning. Samma förutsättningar har uppenbarligen legat till grund för nämndens utlåningspolitik. Av propositionen framgår att preliminärt beviljade ansökningar uppgår till ett belopp av omkring 8 000 000 kronor, ävensom att ytterligare ansökningar gjorts hos nämnden, vilka, med tillämpning av gängse principer för lånebeviljningen, skulle kräva ytterligare 6 000 000 kronor, varjämte åtskilliga förhandsförfrågningar om lån gjorts hos nämnden.

Det sålunda redovisade läget ger vid handen, att syftet med 1951 års förbättring av lånevillkoren i icke ringa mån skulle kunna tillgodoses, därest lånenämnden sattes i tillfälle att fullgöra sin uppgift i erforderlig utsträckning. Om så icke sker, torde åtskilliga beställningar med all sannolikhet få annulleras och redan påbörjade fartyg försäljas till utlandet, varifrån en stark efterfrågan på ifrågavarande slag av fartyg gör sig gällande.

I betraktande av dessa omständigheter synes det angeläget, att riksdagen genom tillräcklig medelsanvisning drar försorg om att den erforderliga förnyelsen av fartygsbeståndet inom den mindre skeppsfarten icke försvåras av brist på kapital. Detta synes angeläget även därför, att en begränsning av medelstillgången av Kungl. Maj:t befunnits föranleda övervägande av sådana direktiv till lånenämnden, att lånesökande, som befunnits icke kunna ordna sin finansiering på annan väg, skulle erhålla företräde vid lånebeviljningen — en ordning som uppenbarligen skulle medföra svårigheter, då nämnden skulle tvingas till en diskretionär prövning, som icke kan anses tillkomma ett sådant organ. Uppenbart bör dock vid låneärendenas behandling beaktas, att det största lånebehovet föreligger hos smårederierna.

På grundval av den förebragta utredningen rörande lånebehovet har nämnden för den mindre skeppsfarten hemställt om en förstärkning av lånefonden med sammanlagt 20 000 000 kronor. Detta belopp skulle sätta

nämnden i stånd att — utöver redan föreliggande ansökningar — tillgodose ett ytterligare lånebehov på ca 6 000 000 kronor.

Då det uppenbarligen varit riksdagens åsikt att genom förmånligare villkor för lånefonden för den mindre skeppsfarten uppmuntra redarna att anskaffa nya fartyg och på detta sätt bidra till en förnyelse av det starkt föråldrade fartygsbeståndet inom denna för transportväsendet såväl i fred som under krigsförhållanden viktiga sjöfartsgren och då de förhållanden som föranlett statsmakternas principbeslut beträffande fondens inrättande och lånevillkorens utformning alltjämt är för handen och angelägenheten för landet av den mindre skeppsfartens vidmakthållande och förnyelse alltjämt är lika stor som tidigare, skulle ett investeringsanslag på 20 000 000 kronor vara motiverat. Med hänsyn till rådande investeringsläge anser vi emellertid, att den ytterligare medelsanvisningen bör begränsas till det belopp, för vilket ansökningar redan preliminärt beviljats. Därför hemställes,

att riksdagen måtte till statens lånefond för den mindre skeppsfarten för nästkommande budgetår anvisa ett investeringsanslag på 8 000 000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1955

Gunnar Spetz

Erik Arrhén

Tor Björnberg

Nr 66

Av herr Söderquist m. fl., om återbäring till Lifaco AB av till statsverket erlagd varuskatt m. m.

(Lika lydande med motion nr 90 i Andra kammaren)

Stockholm i januari 1955

Martin Söderquist

Tage Magnusson

Erik Arrhén

Axel Andersson

Gustaf Velander

E. A. Lindblom

Osc. Werner